

Assaggi di Bisalta
portale linguistico e culturale dei territori della Bisalta

grafia Escolò dòou Po

La rana Jana

Ma la coza pi ëstraordinaria capitâ a Boevës ënt ël Medioevo a l'é ëstèt coura a i é aruvâ na vera regina ës la nosta tèra: la regina Jouana d'Anjò (1348 o 1349). Ès sa que ël castèl ët Renostia (da Reina-ostia = porta ët la regina) ou 's troévava d'aramba al Bèc d'Arnostia e a qui tèmp ou l'era ën pousedimant ët i Anjò. Lì daouzin a i é ëncòu un garbadan que la tradisioun poupopular a chama "ou garb ëd la Rana Jana". Èsmia que la regina a 's feise artirà ënt ël garbadan per fa penitensa, couma ou i avia ourdinâ l'abate ët Pedouna. I noëmi dël vie e di pœst ët souri di Sarèe e ët souri ët Sant Antoni a vardou ëncòu al di d'ëncœ el nom "Raina" coun ël sens ët "Regina". Èl pasage ët Jouana, regina ët Fransa e ët Napouli sël tere ët Boevës a l'é ëstèt ët sigur quicos d'echesiounal que ou l'a fèt nase da la fantasia di abitènt ën baroun d'ëstorie, legende, e counte ëstrane. A diferensa ët l'ëstorie que a's countou ënt d'ète zone que a l'an vist l'ëstes avenimant, l'ëstorie ët Boevës a fan vegue mac n'aspet ët la përsounalitâ ët la regina, couma na creatura dël diaou que a fa ët coze crudele e sansa sens.

"La regina Jouana a l'era justa ëndèta a ëstâ ënt ën so castèl aramba al Bèc d'Arnostia coura a Boevës a i é aruvâ n'ënflus ët n'ëstrana malatia. I œmi a moëriou e ëtcò ël bestie d'ën mal propi mai vist que 's counhousia nhant e ou 's savia ëncòu menou couma curâ. Qui bounomas que a l'erou ëncòu nhant malavi ma a l'avioù pòou ët chapala, a l'avioù capì vère bin que l'epidemiâ a l'era portâ da la "Reina Jana". E vist que tuti a la counhousioun ëncòu couma na brava përsouna, l'aoutourità dël post a soun ëndète a troëvala ënt ël so castèl, a i an ëspiegâ coun touti i rigouard la razoun ët la visita e a i an chamâ ët coër que a 's n'ëndeise portandse via l'ënflus malœrous que a difoundia ëntourn a chëlla. La regina a l'a fèt ën souris e a l'a dit d'ese prounta a ëndasne a pat que a i aveisou fèt avée ën pèra d'ëscarpe qu'a ëndeisou bin pèr i soë pé. I pé però a 's veguioù nhant pèrquè so mantèl ou i couatava tuti e nhun avia ël courage ët chamaie que ai feise vegue. Bèle se a l'avioù nhant ël misure a 's noun soun ëndèt sigur ët riese a troëvâ la soulusioun. Tuti i calhée ët Boevës a l'an tacâ a fa d'ëscarpe pèr la regina. E coura a i era prout ën bourdèl d'ëscarpe, i capourioun dël pais a soun tournèe da chëlla pèr portaille e faile proëvâ. La regina a l'a fèt ël proëve sansa que i œmi dël pais a poueisou beicâ. Ma prèst i soë servitoù a l'an portâ ën dré tut l'ëscarpe disand que i n'a i era nhun pèra qu'ou ëndazia bin pèr i soë pé. E i calhée ët Boevës a n'an fèt ët l'ète noëve ët tut ël fourme e ët tut ël mizure. Ma i capourioun a soun tourna ëndèt al castèl e tournèe ju al pais sampe pi dësgustèe: a i era nhant d'ëscarpe qu'a ëndeisou bin pèr qui pé que a l'erou propi ën gran misteri. Ènt ël fratamp l'epidemiâ a seguitava a fa moere la jant sansa pia fiâ. A la fin qui ët Boevës dësperèe a 's soun fèt furb. A l'an pagâ na cambraera ët la regina, la cambraera a i a butâ ën poch ët farina d'aramba al let sansa que a 's n'arcorseise e la regina a i a lasèt la marca di soë pé. A l'era ët pé propi ëstranou, nhun ou l'avria pœzù imaginaslou: a l'erou ët piote ët galina. Aloura finalmant i abitènt ët Boevës a l'an pœzù portaille l'ëscarpe que a l'avia chamâ e coura la regina a l'a vist l'ëscarpe a l'a subit dit: "Bèlesi a m'an tradia!" Ma tenand fede a lo qu'a l'avia proumètù, a l'a lasèt ël so castèl e a l'é partia ën piœrand ma na fountana. Parèi a l'a tourna tacâ soua vita da vagabounda ëndazand pèr ël mound, ët vote prepoutenta e dazand tèma, ët l'ète malœrouza e ëscapand via, ët vote suplicâ e

benezia e èt l'ète maledeta.

La riquèsa e l'èspatùs dèl veste e dèl joie, que la pòura jant a 's sonha nhanca, a fan pansâ souènh a èt tesor èstremèe. Ètcò la Rana Jana a l'a naturalmant so tesor. La tradisioun poupoular a voel que la regina a sie èstèta soutrà ènt na tounba rica aramba al castèl èd la Renostia.

Èn la tounba a i an butà coun èl veste e èl coulane d'or, ètcò èl rouquèt e èl fus, tuti d'or, que la regina a dœourava coura a filava coun èl soue sèrvante al soul sèl Bèc d'Arnostia. Pèr èstremâ èl post èt la sipourtura a l'an piantà tanti arbou e propi ès la tounba, a i era nà na chèrzera que a l'é quèrsoua èt pi que tuti i èti arbou ... e a l'era sampe furia istà e unvèrn. Tut a l'é finì coura quèrcun èt Bœvès pèr sèrcâ èl rouquèt e èl fus, a 's soun butèe a garbâ. Na noèt a i é aruvà èn tampoural furious coun èslusi e trouen e tut èl garb èt la Rana Jana ou l'a pià fœ e d'ènloura nhun ou l'a pi trœvâ nhente.